

קליניקה משפטית לזכויות אנשים עם מוגבלויות

טל: 03 - 5318373
פקס: 03 - 6350955

דואר אלקטרוני: disability.rights@mail.biu.ac.il

ז' באדר התש"ע
21 בפברואר 2010
פמ 2010-27

דף מידע בעניין הסעות בטיחותיות לילדים ולפעוטות

מועבר לשימושכם מסמך זה המציג בתמציתיות את העקרונות בדבר זכאות להסעות בטיחותיות.

הסעה בטיחותית מהי?

הסעה בטיחותית היא הסעה ממקום מגוריו של הילד או הפעוט, או ממקום סמוך לו למוסד חינוך וממנו, בהתאם לצרכיו ובהתחשב בסוג המגבלה שלו¹.

מי זכאי להסעה בטיחותית?

1. כל ילד עם מוגבלות, כלומר אדם בגיל שלוש עד עשרים ואחת שמחמת ליקוי בכושרו הגופני, השכלי, הנפשי או ההתנהגותי אינו מסוגל לנסוע בכוחות עצמו ונזקק להסעה.

2. פעוטות² :

א) מגיל שישה חודשים עד שלוש שנים, שמשתלמת בעדו גמלת ילד נכה.

ב) מגיל שנה ועד שלוש שנים, שאובחן באחד מן הדברים הבאים :

• פיגור שכלי.

• עיכוב התפתחותי.

• מוגבלות בראייה בשתי העיניים, כאשר הגורם הקובע הוא זה ששר הרווחה והשירותים החברתיים הסמיך אותו.

¹ סעיף 2 לחוק הסעה בטיחותית לילדים ולפעוטות עם מוגבלות, תשנ"ד-1994
² סעיף 2 לחוק מעונות יום שיקומיים, התש"ס-2000.

- מוגבלות בשמיעה בשתי האוזניים, כאשר הגורם הקובע הוא זה ששר הבריאות הסמיך אותו.
- מוגבלות ניכרת ונסיבות משפחתיות המחייבות השמתו במעון יום שיקומי.
- פגיעה נוירולוגית המתבטאת במוגבלות בשתי גפיים לפחות.

זכאות לליווי:

(א) כל פעוט עם מוגבלות זכאי לסל שירותים, הכולל בנוסף להסעה גם ליווי על ידי מבוגר (בנוסף לנהג), מנקודת האיסוף ועד למעון³.

(ב) כל ילד עם מוגבלות העונה לקריטריונים הבאים:

1. מאובחן עם מוגבלות נפשית, אוטיזם/PDD, בעיות התנהגות קשות או עם פיגור בינוני ומעלה.
 2. מאובחן בשיתוק מוחין או עם נכות פיזית קשה.
- מי שנמצא זכאי לליווי על ידי וועדת חריגים של משרד החינוך.

- ועדת ההשמה ברשות המקומית היא שקובעת את הזכאות להסעה בטיחותית. בהתאם לחוזר מנכ"ל משרד החינוך. תלמידים שעונים על הקריטריונים שבסעיפים 1-2, וכן תלמידים עם מוגבלות בראייה/בשמיעה, זכאים להסעה בטיחותית אף ללא אישור וועדת ההשמה. הדבר מותנה באישור של איש המקצוע הרלוונטי לכל מוגבלות⁴. כמו כן ילדים עם מוגבלויות אלה זכאים לליווי ללא קשר למרחק מביתם⁵.

זכרו! בכל מקרה שבו יש חילוקי דעות עם הרשות המקומית בנוגע לליווי, הנכם זכאים לדרוש בדיקה ע"י וועדת חריגים⁶. על הרשות המקומית לפנות לגף ההסעות המחוזי עם כל האישורים הנדרשים, וגף ההסעות המחוזי מעביר את הבקשה לוועדת החריגים שמתכנסת בי-ס אחת לחודש.

³ שם, סעיף 3.

⁴ תקנות חינוך מיוחד (רישום ילדים בעלי צרכים מיוחדים במוסד לחינוך מיוחד ללא ועדת השמה) התשס"ו-2005.

⁵ חוזר מנכ"ל משרד החינוך תשס"ז/8 (ג) 3-5 "הסעות תלמידים ועובדי הוראה למוסדות חינוך רשמיים".

⁶ סעיף 1 לתקנות הסעה בטיחותית לילדים נכים (כללים ומבחנים לזכאות להסעה ולליווי), התשנ"ח-1998.

האחראי להסעה ולליווי:

- הרשות המקומית שבתחום שיפוטה גר הילד, היא שאחראית על ההסעה והליווי למוסד החינוך וממנו, ויש לפנות אליה בכל בעיה הקשורה להסעה ולליווי⁷.

תנאי ההסעה הבטיחותית:

- הרשות המקומית שבתחום שיפוטה גר הילד, היא שאחראית על ההסעה והליווי למוסד החינוך וממנו, ויש לפנות אליה בכל בעיה הקשורה להסעה ולליווי⁸.
- ההסעות צריכות לתאום את מערכת השעות הרשמית של המוסד החינוכי⁹. שעת פתיחת הלימודים הרשמית היא 08.00. שעות סיום הלימודים בגני ילדים ובתי ספר לחינוך מיוחד בימים א'-ה' הן לפחות כדלקמן:
 - 12.45 לתלמידים עם הפרעה התנהגותית רגשית, תלמידים ליקויי למידה ותלמידים עם פיגור קל.
 - 14.30 לתלמידים עם פיגור בינוני, פיגור קשה/עמוק/סיעודי, פיגור בינוני מורכב, משותקי מוחין/נכויות פיזיות קשות וליקויי חושים.
 - 16.00 לתלמידים עם הפרעה נפשית קשה.
 - 16.45 לתלמידים אוטיסטים.
- 12.45 ליתר סוגי כיתות החינוך המיוחד (בגני ילדים עד 13.20 לפחות)
 - ביום ו' שעת הסיום בגני ילדים היא לפחות 12.45 ובבתי הספר 11.50 (למעט אוטיסטים שלומדים לפחות עד 12.45)
 - לגבי ילדים המשולבים בחינוך הרגיל השעות הן זהות לשעות הלימודים של בתי הספר לחינוך המיוחד, למעט ליקויי חושים שמסיימים לפחות ב-12.45, ביום ו' אין הבדל בשעות הלימוד. וביום ו' עד 11.50 לפחות. כיתות לילדים עם אוטיזם מסיימות ב-16.45 לפחות בימים א'-ה', וביום ו' ב-12.45 לפחות.
- גם במקרה שהילד נשלח ללמוד במוסד חינוכי מחוץ למקום מגוריו, האחריות היא על הרשות המקומית שבה הוא מתגורר.

⁷ סעיף 3 לחוק הסעות בטיחותיות לילדים ולפעוטות עם מוגבלות, תשנ"ד-1994.

⁸ סעיף 3 לחוק הסעות בטיחותיות לילדים ולפעוטות עם מוגבלות, תשנ"ד-1994.

⁹ חוזר מנכ"ל משרד החינוך תשנ"ח/9(א) 1.2-5 " שעות הלימוד במסגרות החינוך המיוחד".

- מלווה יכול להיות מי שמועסק בידי רשות מקומית, או מתנדב שאושר לכך בידי ארגון ציבורי. ארגון ציבורי הוא ארגון ארצי או ארגון מקומי של מתנדבים העוסק בטיפול בילדים עם מוגבלות מסוג מסוים או בקידום עניינם¹⁰.
- הזכות להסעות חלה גם בימי הפעילות שאושרו לבית הספר בפגרת הקיץ, ובחופשות החגים¹¹. כמו כן, כוללת הזכות להסעות גם את הזכות להסעה ללימודים נוספים המהווים חלק בלתי נפרד מתכנית הלימודים.
- המרחק המצדיק השתתפות בהוצאות להסעת ילדים עם מוגבלויות אחרות הוא מעל 2 ק"מ לתלמידי כיתה ד' ומטה, ומעל 3 ק"מ לתלמידי כיתה ה' ומעלה. הסעת תלמיד לגן ילדים הנמצא במרחק העולה על 25 ק"מ, או לבית ספר הנמצא במרחק העולה על 35 ק"מ, טעונה אישור בכתב של צוות שיבוץ, הכולל את מנהל רשות החינוך המקומית ואת המפקח על החינוך המיוחד באותה רשות.
- בנוגע לאיסוף, בכל מקרה תאושר הסעת איסוף אחת בלבד. אם מספר התלמידים גדול אפשר לפצל את האיסופים. לא יאושרו יותר משני פיזורים מבית ספר אחד לחינוך המיוחד.

צהרוניות/יום לימודים ארוך:

- בדרך כלל אין זכאות להסעה ממועדונית או מצהרון, גם כשהוא מתקיים בבית הספר, משום שתוכנית זו הינה מטעם הרווחה ואינה כלולה בשעות הלימוד שהקצה משרד החינוך למסגרת¹².
- כמו כן משרד החינוך אינו מממן ההסעות של תלמידים נכים ותלמידי החינוך המיוחד לטיפולים רפואיים, פרא-רפואיים, שיקומיים וכיו"ב.
- פרט למסגרות לילדים עם אוטיזם המופעלות לפחות עד השעה 16:45 בהוראת משרד החינוך, כל שאר מסגרות החינוך המיוחד מסיימות את יום הלימודים הרשמי בשעה 14:30, ובשעה זו הילד זכאי לקבל הסעה חזרה לביתו.
- במידה וכל ההורים משאירים את הילדים בבית הספר לפעילות נוספת לאחר סיום הלימודים, ניתן לבקש שההסעות יגיעו בתום הפעילות, אך אין בכך כדי לחייב את האחראי על ההסעות.

¹⁰ סעיף 1 לחוק הסעות בטיחותיות לילדים ולפעוטות עם מוגבלות, תשנ"ד-1994

¹¹ חוזר מנכ"ל משרד החינוך תשס"ד/5(א) 1.2-34 "הארכת שנת הלימודים - תכנית ההפעלה של מסגרות החינוך המיוחד בחופשות".

¹² חוזר מנכ"ל משרד החינוך תשס"ז/8 (ג) 3.3-5 "הסעות תלמידים ועובדי הוראה למוסדות חינוך רשמיים" סעיף ג(1).

מימון:

באופן כללי מימון ההסעה והליווי מוטל על הרשות המקומית שבה מתגורר הילד. כאשר הילד נשלח למוסד חינוכי שאינו במקום מגוריו, ההשתתפות בהוצאות תושלם על ידי הרשות המקומית בה מתגורר הילד, במידה והמימון מהמדינה לא היה מלא. ההורים פטורים מכל השתתפות בהסעה ובליווי.

בטיחות רכב ההסעה:

על הרשות המקומית האחראית לדאוג לבטיחות הרכב, ולהיותו מתאים להסעת ילדים ופעוטות עם מוגבלויות, בהתאם לתקנות שר התחבורה בעניין¹³. הדבר כולל אף התאמות מיוחדות ברכב כגון מתקן להרמת כיסא גלגלים, אמצעים לריתום הנוסעים ולהצמדת כיסאות הגלגלים לרצפת הרכב, ציוד עזרה ראשונה וכו', כמפורט בתקנות.

כאשר מדובר בפעוט עם מוגבלות הזקוק למושב בטיחותי, על ההורה או על מי שאחראי עליו, מוטלת האחריות לספק אותו.

כדאי לוודא בתחילת שנת הלימודים, כי לרכב ההסעות ישנה תעודה המאשרת כי הוא כשיר להסעת פעוטות וילדים עם מוגבלויות, כנדרש בתקנות¹⁴.

¹³ תקנות הסעה בטיחותית לילדים נכים (מפרטי רכב בטיחותי), התשנ"ה-1995.
¹⁴ סעיף 2 לתקנות הנ"ל.